

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP
»ISTARSKO GOSPODARSTVO JUČER I SUTRA«
Pazin – Pula: Državni arhiv u Pazinu – Sveučilište Jurja Dobrile u Puli –
Sveučilište Ca' Foscari iz Venecije, 22. – 23. studenog 2013.

Međunarodni znanstveni skup *Istarsko gospodarstvo jučer i sutra* održan je pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske, župana Istarske županije i drugih suradničkih institucija, a glavni je cilj bio izlaganjima i promišljanjima iznesenim na Skupu stvoriti svojevrsnu podlogu za razmatranje povijesnog nasljeđa i razvijanja mogućnosti u suvremenom gospodarskom razvoju Istre.

Skup je za glavna organizacijska i izvršna tijela imao počasni, programski i organizacijski odbor. Počasni odbor Skupa činili su prof. dr. sc. Andea Zlatar Violić, mr. sc. Valter Flego, Renato Krulčić, Boris Miletić, prof. dr. sc. Alfio Barbieri, prof. dr. sc. Carlo Carraro, prof. dr. sc. Slavko Krajcar, akademik Petar Strčić, Giovanni Radossi, Vlatka Lemić, Raffaele Santoro, Gian Angelo Bellati, Jasna Jaklin Majetić i Mario Paliska. Programski odbor sačinjavali su dr. sc. Alida Perkov, akademik Josip Bratulić, akademik Tomislav Raukar, akademik Petar Strčić, prof. dr. sc. Giuseppe Barbieri, prof. dr. sc. Miroslav Bertoša, prof. dr. sc. Valter Boljunčić, prof. dr. sc. Marijan Cingula, prof. dr. sc. Giancarlo Corrà, prof. dr. sc. Darko Dukovski, prof. dr. sc. Marli Gonan Božac, prof. dr. sc. Egidio Ivetic, prof. dr. sc. Danijela Križman Pavlović, prof. dr. sc. Mara Manente, prof. dr. sc. Claudio Povoło, prof. dr. sc. Jusuf Šehanović, prof. dr. sc. Nevio Šetić, doc. dr. sc. Maurizio Levak, dr. sc. Dean Krmac, dr. sc. Marino Manin, dr. sc. Elvis Orbanić, dr. sc. Barbara Sladonja i dr. sc. Stipan Trogrlić. Organizacijski odbor činili su: dr. sc. Alida Perkov, Gian Angelo Bellati, Viviana Benussi, Mladen Ferenčić, prof. dr. sc. Sandra Krtalić, Nela Načinović, dr. sc. Elvis Orbanić, dr. sc. Boris Sabatti, Vladimir Torbica i Mirela Mrak.

Svečanom otvorenju Skupa večer ranije, 21. studenog 2013., u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula prethodilo je otvorenje izložbe prigodne tematike *Gospodarstvo Pule od sredine 19. stoljeća do Prvoga svjetskog rata – iz fundusa Gradske knjižnice i čitaonice Pula*.

Dana 22. studenog 2013., nakon registracije uzvanika i podjele promidžbenih i priručnih materijala izlagačima i sudionicima, u Velikoj dvorani Državnog arhiva u Pazinu započeli su pozdravni govori visokih i uvažениh uzvanika, većinom iz redova Počasnog, Programskog i Organizacijskog odbora Skupa. Cjelokupni je program otvorenja Skupa simultano preveden na engleski i talijanski jezik. Nakon pozdravnih govora uslijedila su dva uvodna predavanja: Soumitre Sharne »Društvo, civilizacija, ekonomija, regionalne i lokalne zajednice« te Roberta Matijašića »Historia est magistra vitae ili kako može povijest istarskog gospodarstva biti korisna za budući razvoj?«. Navedenim je aktivnostima otvoren Skup te se potom počelo s radnim dijelom, tj. izlaganjima koja su održavana u paralelnim sesijama u učionicama Pazinskog kolegija. Zbog iznimno velikog broja prijava svaki je izlagač imao na raspolaganju 10 minuta za predstavljanje svojeg izlaganja. Ukupno su bile tri tematski podijeljene paralelne sesije: *Integracije, institucijska podrška, gospodarska*

infrastruktura; Ekonomika i društvo – politika, crkva, pravo te Lokalni i regionalni razvoj jučer i sutra.

U tekstu nadalje donosimo popis prijavljenih referenata i naslove njihovih izlaganja raspoređenih po sesijama.

Integracije, institucijska podrška, gospodarska infrastruktura (moderatori: Gian Angello Bellati, Alida Perkov, Maja Cerić): Andrej Bader »Medulinsko društvo za štednju i zajmove«; Gian Angelo Bellati »Sviluppo economico dell'area Nord Adriatica. Quali prospettive partendo da una ricca e intensa storia comune«; Marin Beroš »Regionalizam, kozmopolitizam i ekonomska globalizacija – susreti i suprotstavljanja«; Sabina Lacmanović, Romea Manojlović »Uvođenje strateškog planiranja u istarske jedinice lokalne samouprave«; Lela Tijanić »Odrednice konkurentnosti Istarske županije kao razvojni prioriteti«; Zvonimira Šverko Grdić, Maja Nikšić Radić »Inozemni kapital – prilika za daljnji razvoj gospodarstva Istarske županije?«; Alida Perkov »Internacionalizacija poslovnih subjekata Istarske županije – temelji, izazovi, trendovi«; Dragica Karajić »Regionalna suradnja ekspertnih timova za razvoj poduzetničkog učenja u paneuropskoj mreži u cilju dugoročnog jačanja gospodarske konkurentnosti«.

Ekonomika i društvo – politika, Crkva, pravo (moderatori: Željko Bartulović, Mirjana Kontestabile Rovis, Emilija Stanković): Emilija Stanković »Ekonomske aspekte Dioklecijanovih reformi«; Marija Ignjatović i Goce Naumovski »Pravnoekonomski aspekti contractus emphyteuticarius u rimskom postklasičnom pravu u srednjovjekovnoj Istri«; Anamari Petranović »Possessio – okvir rimskih pitanja i rješenja u srednjovjekovnoj Istri«; Ines Matić »Odredbe o osiguranju tražbina u srednjovjekovnim statutima istarskih gradova i općina«; Alessandra Rizzi »Relazioni economiche fra Venezia e Istria nel medioevo«; Robert Kurelić »Austrijska i mletačka politika prema šumama u Istri u šesnaestom stoljeću«; Luciano Pezzolo »Istituzioni e struttura economica nell'Istria veneziana (secoli XVI-XVIII)«; Alfredo Viggiano, »Comunità ambiente e conflitti nell'Istria del Settecento«; Mirjana Kontestabile Rovis »Urad domen Koper 1807-1878«; Stipan Trogrlić »Gospodarsko-socijalni program Hrvatskog katoličkog pokreta u Istri prema pisanju Pučkog prijatelja 1899. – 1914.«. Nakon ručka koji je svim sudionicima omogućio grad Pazin, nastavljeno je s predavanjima iz navedene sesije. U nastavku su sesijom moderirali Mario Sošić, Deborah Rogoznica i Karmen Markezić, a predavanja su bila sljedeća: Željko Bartulović, Budislav Vukas, Loris Belanić »Gospodarski aspekti ugovora s Italijom nakon I. svjetskog rata«; Deborah Rogoznica »Značilnosti gospodarskega sistema v obdobju cone B STO (1947-1954)«; Sandra Cvikić i Ivana Žebe »Komunistička propaganda i Vukovarske novine za vrijeme Tršćanske krize«; Igor Stanić »Brodogradilište Uljanik i radničko samoupravljanje 1950. – 1961.«; Mario Sošić »Utjecaj samoupravno-socijalističkog nasljeđa na vlasničku i upravljačku strukturu tržišno-tranzicijskog gospodarstva Istre – case study«; Tatjana Tomaić »Strategija razvoja gospodarstva Istarske županije kroz programske dokumente političkih stranaka: komparativna analiza HDZ-a i IDS-a«; Dana Dobrić i Mariza Menger »Istarski gradovi kao lokalne samoupravne jedinice i njihovo značenje za gospodarstvo Istre«.

Lokalni i regionalni razvoj jučer i sutra (moderatori: Petar Strčić, Klara Buršić-Matijašić, Mara Manente): Klara Buršić-Matijašić »Gospodarstvo prapovijesne Istre«; Zoran Ladić »Društvo i gospodarstvo Poreča u kasnom srednjem vijeku na temelju analize bilježničke knjige Antuna de Teodorisa«; Claudio Povoło »Controllo sociale in eta moderna«; Tullio Vorano »Gospodarstvo Labina u mletačko doba«; Elvis Orbančić »Gospodarske prilike u Pazinskoj knežiji prema De Busetovoj vizitaciji iz 1788. godine«; Maja Polić »Istarsko gospodarstvo u dnevniku Matka Laginje«; Petar Strčić »Gospodarska osnovica hrvatskog narodnog preporoda Istre u 19. stoljeću«; Andrea Roknić Bežanić »Gospodarske odrednice poslijeratnog razvoja Rijeke«; Izabela Vitasović »Utjecaj strategija integracije na poticaj rasta i razvoja poduzetnika na području Vodnjana«; Branko Kukurin »Zanatstvo u Kastavštini – tradicija u suvremenosti«; Marinela Krstinić Nižić i Tea Prodanović »Značaj grada Pule za gospodarski razvoj Istre«; Mara Manente, »Turismo come opportunità economica per l'area Nord Adriatica«; Ivan Žagar »Participacija turizma u gospodarstvu pojedinih mjesta Puljštine od kraja 19. stoljeća do 1930-ih godina«; Jasenko Zekić »O problemima razvoja vodoopskrbe Pule u razdoblju Austro-Ugarske Monarhije«; Mladen Ferenčić »Razvoj gospodarstva Istre od 1945. do 2012. godine«.

Nakon završetka svih izlaganja organiziran je obilazak crkve sv. Nikole u Pazinu, uz stručno vodstvo i simultano prevođenje na talijanski jezik.

Sljedeći se dan Skup preselio u prostorije Fakulteta ekonomije i turizma Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Sesije su ponovno bile grupirane i podijeljene u tri glavne skupine, i to: *Ekonomike proizvodnih djelatnosti jučer i sutra*; *Ekonomike uslužnih djelatnosti jučer i sutra* te *Poveznica gospodarstva s obrazovanjem, znanošću i kulturom*.

Ekonomike proizvodnih djelatnosti jučer i sutra (moderatori: Claudio Povoło, Danijela Križman Pavlović, Flavio Bonin): Zdenka Bonin »Delovanje koprskih solin v obdobju Beneške republike«; Lia De Luca »I nuovi abitanti: commercio e agricoltura«; Slaven Bertoša »Neki katastici istarskih šuma u 18. stoljeću«; Mauro Pitteri »Agricoltura, pesca e navigazione in Istria visti dal magistrato veneziano ai confini nel secondo '700«; Furio Bianco »Tessitori, merciai ed operatori finanziari in Istria l'immigrazione dalla montagna Carnica nel '700 e nel primo '800«; Luca Rossetto »'Serbi Dio gli austriaci boschi'. Due casi comparati del 1849: il Montello e Montona«; Marino Martinčević »Uzgoj vinove loze i proizvodnja na posjedu benediktinskog samostana sv. Ivana Krstitelja u Dajli«; Flavio Bonin »Pridelava soli v severno jadranskih solinah«; Marko Bonin »Sečovlje saltworks – The lera section at the beginning of the 20th century«; Denis Visintin »Istarska poljoprivreda između prošlosti i sadašnjosti. Problemi i perspektive kroz povijest«; Tomislav Anić »Rudnik Raša u vremenu poraća: od simbola uspjeha do ekonomske realnosti«. Nakon kratke stanke i osvježenja, nastavljeno je s izlaganjima. Moderatori su sesije u nastavku bili Tomislav Anić, Biserka Budicin i Denis Visintin. Predavanja su bila sljedeća: Boris Sabatti i Danijela Križman Pavlović »Uloga regionalnih razvojnih agencija u razvoju regionalnog gospodarstva: primjer Istarske razvojne agencije (IDA d.o.o.)«; Edo Cetina i Danijela Križman Pavlović »Uloga inkubacijske infrastrukture u poticanju razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj«; Sanja Radeka »Stanje vinogradarsko-

vinarske proizvodnje u Istri«; Graciano Prekalj »Autohtono-tradicijski prehrambeni proizvodi, postupak utvrđivanja i zaštite te njihov značaj u razvoju ruralnih područja (na primjeru Istarske županije)«; Patrizia Milani »Piccole e medie imprese d'Istria in Europa: prospettive industriali e di produzione, come accedere alla sfida della competitività«.

Ekonomike uslužnih djelatnosti jučer i sutra (moderatori: Slavko Krajcar, Hesperia Iliadou, Pavlo Ružić): Desanka Sarvan »Komunalni poslovi u gradu Puli u XV. stoljeću«; Hesperia Iliadou »Sailing through Istria: 16th century mercantile ships on the route from Venice to Cyprus«; Edoardo Demo »Merci e mercanti della Terraferma veneta in Istria e Dalmazia nella prima età moderna. Alcune considerazioni«; Walter Panciera »L'attività portuale nella città istriane del XVIII secolo«; Bruno Crevato Selvaggi »Un' infrastruttura necessaria: la posta nell'Istria veneziana«; Martino Ferrari Bravo »La scienza nautica al tempo di Gian Rinaldo Carli ad uso della navigazione mercantile«; Nadja Terčon »Pomorske gospodarske dejavnosti v Kopru, Izoli in Piranu od sredine 19. stoletja do sredine 20. stoletja«; Milan Radošević »Zdravstveni turizam i malarija: istarska epizoda 1925.«; Pavlo Ružić »Turizam Istre nekad i sad u kontekstu tehnološkog napretka«; Kristina Brščić »Analiza razvoja agroturizma u Istarskoj županiji«. Drugi dio sesije nastavljen je nakon kratke stanke, uz moderiranje Milana Oplanića, Nadje Terčon i Milana Radoševića. Izlaganja su bila sljedeća: Jasmina Gržinić, Ivna Škoro i Jelica Popić »Istarski wellness – čimbenik podizanja konkurentnosti hrvatskog turizma«; Nikola Vojnović »Općina Lanišće: razvoj turizma u uvjetima periferije«; Slavko Krajcar i Davor Mišković »Električna energija u razvoju istarskog gospodarstva«; Hana Lencović »Analiza predstavljanja istarskih regija na turističkim portalima – semiotički i sociološki aspekti«; Milan Oplanić »Izravna prodaja poljoprivrednih proizvoda putem interneta«.

Poveznica gospodarstva s obrazovanjem, znanosti i kulturom (moderatori: Raffaele Santoro, Nela Načinović i Jusuf Šehanović): Hendi Hrelja »Pregled povijesti istarskog gospodarstva prema gospodarskim fondovima Državnog arhiva u Pazinu«; Michela Dal Borgo i Paola Benussi »Itinerari archivistici veneziani per la storia dell'Istria«; Snježana Ivanović »Gospodarstvo Istre u fondu Republički zavod za društveno planiranje«; Manuela-Claire Warscher »Industry and workers 1848-1918: social history in brief«; Jusuf Šehanović i Krešimir Bronić »Stoljeće djelovanja Srednje poljoprivredne škole u Poreču«; Ivona Orlić i Duga Mavrinec »Zbirka gospodarstvo Etnografskog muzeja Istre jučer, danas i sutra«; Nela Načinović »Gradska knjižnica i čitaonica Pula u službi gospodarstva Istre«; Giovanni Luigi Fontana »Patrimonio industriale e sviluppo locale in Istria«; Biagio Mannino, »L'economia: strumento per eliminare il peso dei confini psicologici«; Josip Šiklić »Školovanje kadrova za potrebe pazinskog gospodarstva«; Dražen Živić »Reprodukcija radnog kontingenta kao odrednica suvremenog gospodarskog razvoja Istarske županije«; Darja Božac Marjanović »Marketinška komunikacija regije kroz brandiranje kulturno-povijesne baštine – Case study Istria Inspirit«; Jusuf Šehanović i Mario Staver »Poljoprivredno visoko obrazovanje u Istri«.

Nakon završetka svih izlaganja organizatori su održali zaključnu riječ Konferencije u kojoj su ukratko sažeta sva zbivanja održana na Konferenciji te su pritom istaknute glavne smjernice za razvoj istarskog gospodarstva proizašle iz mnogobrojnih izlaganja.

Ovim je skupom na nekoliko razina razmatrano vrlo kompleksno pitanje istarske gospodarske prošlosti, ali su dati i konkretni prijedlozi i poticaji za suvremen razvoj istarskog gospodarstva u budućnosti. Predavački korpus Skupa činili su znanstvenici i stručne osobe različitih humanističkih i društvenih grana, ali redom istaknutih u svojim područjima istraživanja. Može se zaključiti da je interdisciplinarnošću i multidisciplinarnošću svih izlaganja na Skupu prikazana i potvrđena raznolikost istarskog prostora, kako u prošlosti, tako i u budućnosti.

Zahvaljujući izuzetnom interesu znanstvenika i sudionika te pozitivnim iskustvima i odjeku u stručnoj, kao i široj javnosti, organizatori su najavili ponovno okupljanje te održavanje sljedeće konferencije.

Maja Cerić